

## [Transcript] Vinohradská 12 / Jak se zdrhá z Putinovy armády

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Dezerce ta se nepromíjí, přesto jsou ruští vojáci, kterým se bojovat na Ukrajině přičí.

Jak se ale zdrhá z Ruské armády? Jde to vůbec? A kam? A kudy?

A na Košlerováma, kolegně z webu i rozhlas CZ, pátrala po příbězích lidí, kteří v Putinově válce hrát žádnou partii nechtějí.

Dnes je středa 30. srpna.

Ahoj Ano, vítěj ve Vinohradské 12.

Ahoj Matěj a dobrý den všem posluchačům.

Já vím, že si se už v minulosti věnovala příběhům lidí, kteří z Ruska utekli před mobilizací.

Teď v posledních dnech, ale přímo mapovala jak azda vůbec se dá desertovat z Putinovi armády.

Ty si mluvila s lidmi z organizace, která se jmenuje jděte lesem.

To jsou lidé, kteří bys útěky měli přímo pomáhat, co jsou přesně zač.

Tak jsou to vlastně dobrovolníci, často jde o ruské aktivisty a jiní lidi,

kteří nesouhlasí z Putinovou agresí na Ukrajinii,

většina s těch, kteří stojí přímo tady za tím projektem.

Chcí zůstat v anonimitě, ale dva z nich se z ní rozhodli vystoupit.

Jsou to zakladatelem téhle iniciativy Grigory Svedrin,

Rusk, který pomáhal Rusku lidem bezdomová v projektu.

Noc sleženka a podnikatelka Daria Berg.

Oba tady tě lidé vystupují po celými méni

a oba se přesunuli do Gruzie přeznu 2022.

Celý projekt dětele se má zhruba 200 dobrovolníků.

Podmínkou tam je, že tě dobrovolníci musí bydlet mimo Rusko

a to z bezpečnostních důvodů.

Jednak teda pro ně a druhák pro jich klienty,

tedy tě kterým o něj pomáhají.

To jsou často lidé, kteří se snaží jí rusko opustit.

Já jsem mluvila s jedním z nich.

Ten se menej Anton po celým ménem vystupovat nechtěl.

Anton rovněž opustil rusko minulý podzim,

tedy podzim 2022.

A to hlavně z politický důvodů,

protože byl na nejrůznějších černých listinách,

těch, po kterých Ruské tejně složky pátrali.

No a jak vojákům, kteří chtějí desertovat

z Ruské armády, zaješují Anton

a jeho kumpání útěk.

Tak o ním pomáhají s celým tím procesem,

pomáhají jim vymyslet.

A cestu prochází s nimi různé krizové scénáře,

poskytují jim psychologickou podporu,

prochází si prostě scénáře typu,

když vás chytí tamle na hranici

a budou po vás chtít informace ABC,

VIM na to řeknete X, I, Z.  
Řadě lidem také pomáhají s relokaci  
i měch ruzkých regionů,  
protože najvšechny mají to možnost  
utec do zahraničí.  
Praci jenom to něco stojí  
a také najvšechny mají pasy  
na odchod do zahraničí rúsové.  
Tuděž mají dva druhy pasů.  
Jeden služí jako taková občanka,  
mhou s ním cestovat po ruzku  
a pak jen někteří,  
Anton mi je popisovat,  
že jen zhruba 20% má pasy  
na vycestování do zahraničí.  
Takže řadě lidi vůbec nemá to možnost  
u zahraničí dostat.  
To si spomínám, když jsme spracovávali  
příběh toho uniklého Putinova bodyguarda,  
tak přesně tam se  
změňovalo, že mají rúsové  
dva pasiaže velmi složité  
vůbec vycestovat ze země,  
aniž by o tom, kdo koli věděl,  
ty si taky změňovala, že to něco stojí,  
tak co to stojí?  
Tak především obrovskou odvahu,  
ale jestli to bysíš tak,  
co to stojí, jako kolik peněz to stojí,  
peněžně.  
To záleží, kde zrovna jsou  
a kam utíkají.  
To záleží na těch individuálních případech  
musí si koupit jízdynku na vlak,  
protože se jim doporučuje jat vlakem  
nebo překročit hranice lasem.  
Takže potřebují nějaké  
peníze na cestu, a pak jsem třeba  
potřebují nějaké peníze na to,  
aby se zabilleli, tam kam zrovna  
utíkají a právě ta nezyskovka  
dětele se mim poskytuje  
nějakou finanční pomoc, ale přece  
mají limitované zdroje,

protože jsou financováni  
s fundraisingů, to znamená peníze,  
které jim lidi pošlou, tak s tím  
oni nějak operují. A já jsem se Antona  
ptala, jestli vlastně existují  
nějaká univerzální pravidla na to,  
ventasy se bou tolik peněz, ventasy  
se bou tady ty konkrétní věci,  
a on mi opakoval, že žádné  
takové pravidlo neexistuje. Oni  
se bou mají často hodně málo  
věcí, jenom třeba  
kartáček a pastů,  
nějaké základní dokumenty  
z SIM-kartů, ta organizace  
vlastně doporučuje, aby se bou  
neměli nic žádný dokument,  
a této bankovní karta, nebo  
třeba SIM-karta, která je jako-li  
vzpojovaná s jejich dokumentem,  
s jejich pasem, takže  
cokoliv, co se se bou vezmou,  
by prostě nemělo být, jakkoliv  
napojene na jich osobu, takže  
se bou beru cash místo  
bankovních karet a  
berou se sebou SIM-karty, které  
jsou napsane na jiné osoby, než  
nejčastější útěkové  
trasy, kam ti lidé míří, protože  
já si vzpomínám, že když jsme  
se bavili o lidech prchajících  
před mobilizací, tak jedna  
z těch cest vedla letadlem  
do Turecka,  
tak teď pokud cestují  
vlakem, nebo prochází, lesem,  
jak si říkala, tak  
míří do těch států poblíž,  
do těch sousedních států  
na kavkaz, třeba.  
Tak často se dostanou do Gruzie,  
ale Anton my samozřejmě  
neřek přesně, kam vedou

ty konkrétní trasy, protože  
proto, aby ti lidé mohli  
zdrhat, tak ty trasy musí  
zůstat v utajení. Říkal mi,  
že každému pomáhají  
nejít tu trasu podle toho, kde  
se zrovna nachází.  
Může to znamenat, že se  
relokuí v rámci ruska  
například do Moskvy  
nebo někam prostě blíž  
hranici a pak tu hranici  
předou právě třeba vlakem.  
To znamená třeba do Finska,  
do Běloruska.  
Do Běloruska, ano, je otázka  
kolik lidí chce před do Běloruska.  
Tí lidé se kterými si mluvila,  
říkali, že nejvíc  
těch lidí teďka přechází  
do Gruzie.  
Já vím, že ty si nemluvila  
jenom s Antonem, točíš tím  
představitelem organizace, která  
pomáha rusům utéct,  
ale bavila si se  
mním mužem.  
Točíš ruským poručíkem  
jménem Dmitry.  
A ten, ten už  
z ruské armády upr.  
Je to člověk, který  
z ruské utekl poměrně nedávno.  
On jsou tam teď dostal teprve  
na jahré letošního roku  
a utekl  
přímos armády, to znamená, že  
nás sezneme lidí, kteří jsou  
hledaní a nejspíš by ho  
nečekal úplně dobrý osud  
kdyby a někdo  
zistil, kde je.  
Je to kul, který, když  
šel struvat vysokou školu,

tak nemoh  
najít ubytování a ruská armáda  
mu dala  
takový díl, že když  
mu se ženou ubytování, když  
mu za něj zaplatí  
a tak on se  
podokočení studia při pojík armády  
na 3 doky, tenkrát  
bylo ok. 20  
a vůbec si nedokázal  
představit, že v době, kdy dokončí školu  
tak Putin vyhlásí válku na Ukraíně  
což je to, co se stalo  
onhnedka ty první dny, kdy  
nastoupil do armády  
řekl, že tam být nechce, že chce  
rezygnovat a to se mu  
vlastně nedarilo  
takže takhle skončil 26 letý  
Dmitry v ruské armádi  
a úplně od začátku se  
pokoušel o to tam nebyt.  
V červnu  
2022  
jsem nastoupil  
a hned druhý den jsem šel za svým  
velitelem a řekl mu,  
že tam nechci být, že nejsem  
voják, ale pouví civilista.  
Řekl jsem mu, že nemám  
mentalitu vojáka. On mi odpověděl,  
že nejsem muž, ale z rádce.  
Sačal jsem mnou diskutovat  
a chtěl po mě, abych  
zůstal v armádi. Později jsem pochopil,  
že každý velitel se  
může udržet, co nejvíc vojáků.  
Protože ich tam prostě  
není tolik a nemohou  
si dovolit o ně přijít.  
A pokud s tedy přemýšlel  
už od začátku, jak se  
z té armády dostat, že v ní být nechce

tak co se zlomilo  
v něm, nebo kdy si uvědomil, že teď  
přišel ten správný okamžik  
útec. Tak v rámci  
různých pokusů  
ale z rúzké armády dostat  
před' se také nechal hospitalizovat  
v psychiatrické nemocnici  
kde přišel do kontaktu  
zvojáky, kteří  
teda stejně jako on si tím, jak si kupovali  
čas a za druhé  
ale také přišel do kontaktu zvojáky,  
kteří se z fronty vrátili  
a byli poměrně traumatizováni  
tím, co tam viděli a zažili.  
Dmitry tam byl na 10 dní,  
což vlastně bá maximální doba,  
po kterou mohou vojáci  
chybět, po kterou nemohu  
být v armádě  
těsně přitím, než byl hospitalizovaný  
to ještě byly 3 týdny, ale pak to  
na Putinu v příkaz  
změnili na těch 10 dní.  
On tam slyšel  
historiky o tom, jak  
ruští vojáci byly vysílání  
jako živeštítý na frontě  
jak neměli co jízď, jak často  
museli  
rábovat ukrenské  
vesnice, nebo když nebyli  
vesnice, tak si chodili  
lovedstravů do lesa  
a byl to úplně jiný příběh,  
než ten, kterým říkali veletelé,  
což bylo to, že oni jsou jakýsi  
spasitelé, že dou zachránit  
ukrajinu  
od ukrenských tacystů.  
Mě hrozně  
překvapilo, když tam vojáci,  
kteří se vrátili z fronty,

vyprávili příběhy o tom,  
že neměli co jíst,  
že ruská armáda jim nedává  
jídlo, a vojáci se ho musí chodit  
lovit a schánět, kde se dá.  
Také jsem slyšel spoustu historyk  
o tom, jak představitelé  
ruských jednotek umírali,  
protože šlápli na miny umístěné  
jinými ruskými jednotkami.  
Ty jednotky si to  
mezi sebou často ani neřekli.  
Přijí na frontě panuje  
strašný chaos a veletelé  
protek nedokážou koordinovat vojáky.  
Často nevědí, kam je poslat  
nebo je posílají na nezprávná  
místa, kde je čeká zbytečná smrt.  
Slyšel jsem také historiky o tom,  
že když se nějaká jednotka  
vzbouří, taky vojáci  
jsou posláni do minového pole,  
aby se vzpoura nešířila dále.  
Sou to opravdu hrozné věci  
a je těžké o nich mluvit.  
Takže to, co odsetel  
se děl v té psychiatrické nemocnici  
to by vlastně byl ten jeho hlavní zdroj  
informací a na základě toho  
ono uděl finální rozhodnutí,  
že když nemůže rezygnovat,  
tak musí útect.  
Takže prohlédl tu oficiální  
propagandu a v té psychiatrické  
nemocnici si uvědomil,  
potom jak se tedy bavil s těmi vojáky,  
tak prostě věděl,  
ne dál už tady nebudu, nemůžu  
na frontu, musím konečně  
výzat.  
Pátrali po něm,  
hnedka.  
Ty dva dny to je nějaká lhuta,  
kterou si vojak může

vzít na odpočinek  
a Mitry si vzal  
dva dny s tím, že potřebuje  
na to, aby se naučil řídit  
protože v té době  
dokončila auto školu, takže  
vlastně potom co skončil  
směnu v práci,  
šel domů, jeho veletéle  
si mysleli, že teda si bere  
ty dva dny, a zatím co on  
šel domů, zal Sibaťoch  
a vydal se na letiště  
letil do Moskvy  
a od tamted' vzal vlak  
přez hranici do gruze.  
To, že měl sebou  
tedy to nejnůtnější  
to přesně byla ta pasta  
ten kartáček, dokumenty  
nic víc?  
Přesně tak říkal, že měl sebou  
jedno triko, pár nabíječek  
dypлом ze školy  
a nic víc, že to měl  
zabolené v Malém Batěhu.  
Jsi stále v gruzi?  
Dmitry je v gruzi a  
plánuje tam zůstat.  
A možná, jako docá důležitá otázka  
dá se tomu vypráví  
jeho věřit, protože ty se  
s ním osobně nesetkala, komunikovali  
s té spolu na dálku  
před pokáram, možná  
přes nějaké doporučení  
i té organizace i dítě lesem  
byť samozřejmě chápu, že  
všichni ty podrobnosti nemůžeš  
zvěřit, to je taky důvod, proč  
tu my nepovžíváme žádné  
zvukové ukázky těch rozhovorů, které  
si cevznikli, ale ty  
si slíbila,



že je nepovzjješ.  
Je to přesně tak, Jegříkaš  
já jsem se s ním spojevala  
poměrně obtížně  
a vlastně na začátku  
když on souhlasil  
do toho rozhovoru jít, tak to bylo pod podmínkou,  
že nepovzjeme  
zvuky, že skryjí jeho identitu,  
že nebudu změňovat  
jakékoliv informace, které by  
mohli prozradit, to znamená nebudu  
například říkat, kde  
se narodil, kde síť jeho rodina  
a tak dál. On mi  
ten svůj příběh odvyprávil, to znamená,  
že  
samozřejmě je to příběh,  
který je zprostředkovaný jim  
samotným, ale zároveň mi ho potvrdil  
i Anton, se kterým jsem  
poslézemluvila, kterým  
s útekem pomáhal. A když nemy,  
což chápu, tak  
že jeho rodina výk, kde  
přesně je, jak útekl, jako jestli  
vůbec jim řekl, mám toho  
dost, odcházím přištojně země.  
Nebo si stále myslí, že je někde  
na Ukrajině, na frontě, že je stále  
v ruskej armáni. Já jsem se ho  
tady na to ptala a dost mě  
překvěpilo, že on to vlastně  
neřekl vůbec, nikomu on neřekl  
ani s vým rodičům,  
ani své přítelkyni,  
že o tom, že bez ruska útekl, uvažuje,  
o nejmřek, že uvažuje o rezygnaci  
a oni se na to moc netvářili  
podle Mitryho se báli  
a báli se o to, co by se stalo  
jemu a co by se stalo té rodině,  
kdyby s armády rezygnoval, tak  
že on jim vůbec neřekl, že

o útěků z ruska přemýšlí,  
že se k tomu schiluje  
a vlastně jednoho dne zmizel.  
Nikomu z nich jsem to neřekl  
a do dnes o tom nevědí.  
Vůbec jsem s nimi nekomunikoval.  
Boujím se, že bychy ohrozil.  
Asi si myslí, že jsem mrtvý.  
U přímě řečeno, mám pocit,  
že jsem je stratil v Okamžiku,  
kdy jsem jim oznámil,  
že nechci být součástí  
ruské armády, že chci odejít.  
Oni to nechápali.  
Vtěli, abych tam zůstal.  
Měli strach z policie a ruských úřadů.  
O té doby, co útekl, je ani nekontaktoval.  
Já jsem se ho ptala, jezdí to má  
v plánu a on říkal,  
že ano po té, co teda dostane  
azil, že jim chce říct,  
že je na živu.  
Ale vlastně má pocit,  
že je stratil už předtím  
už doby, kdy jim říkal  
o tom, že chce rezignovat,  
že nechce bojovat zaputina  
a oni ho v tom neuplně 100% podpořili.  
Měl pocit, že se od nich  
vzdalval už tady v té chvíli.  
Ano, oni v tuhle chvíli  
vůbec neví, že je na živu.  
On prostě zmizel.  
Kolik takových příběhu,  
jako je právě ten, který jsme teď  
odvyprávili, už má, třeba,  
ta organizace, děte,  
lesem, nasvědnomí.  
To znamná, kolika lidem už pomohla.  
Kolik vojáků vůbec už ruské  
vojsko opustilo od začátku  
té velké invazeloní?  
Podle dat, kterém z BBC  
rusko v roce 2022

opustila 113 milionů  
lidí,  
ten měř 17 tisíc  
měch požádalo o politický azel  
v zemích EU, ale  
opohlí dvou tisíců lidí,  
ty žádosti byli přijatky  
organizace, děte, lesem, pomohla  
13 tisícům, osumseti,  
s sedmdesátí osmi  
lidem.

Ale to v praxi znamená, že se na ně  
tolik lidí obrátilo, kolika lidem  
oni pak opravdu  
pomohli útec, kolik  
vlastně těch příběhu bylo úspěšný.

To oni přesně nevídi,  
ale vidí, že tolik

lidí se na ně obrátilo  
a Anton mi popisoval  
i příběhy

s neuponěštěstným koncem, jako  
například jednoho vojáka,  
který dostal mobilizační příkaz,  
organizace, děte, lesem,  
můj pomohla relokova do jiného  
ruského regionu, kde  
měl žít pod jinou identitou  
dostatám práci,  
ale byl to pro něj tak náročné,  
že to nakonec zдал a brátil  
se, šel do armády  
skončil na frontě a u té doby  
o něm neslyšeli.

Co těm lidem, kteří utekli  
v rusku hrozí, kdyby se třeba  
vrátili, kdyby si  
třeba Dmitry řek,  
že chce za svou rodinou,  
že si to chce s nimi znovu vyříkat,  
vrátil by se.

Tak kdy jsem se o na to ptala, tak říkal,  
že si to vůbec nedokáže představit,  
neviděl, co by ho čekalo,

ale dost pravděpodobně by  
našli, šel by  
zpátky do armády a nejspíš by skončil  
na frontě a to  
dost možná na pozici živého  
štítu a to rozhodně nemá  
v plánu.  
Nebo by skončil ve vězení a nebo  
to si ani nechci představovat, co  
ti dezer té řek jsou na se znamu nějakých  
nežádoucích osob ruských agentů  
v zahraniší totiž  
musí i nadáležít v anonimitě,  
když už jsou bezpečných zemích.  
Mají se bát o svůj život, když už  
mimo rusko.  
To je taková otázka, na kterou mi nikdo  
nebyl schopný odpovědět.  
Oni sami nevidí.  
Zmé zkušenosti je to tak, že  
lidé, kteří žijí na západě  
nebo mimo rusko už déle  
mají azil, mají tam nějakou  
stabilní práci  
tak se bojí méně než  
ty lidé, kteří útekli  
před pár měsíci.  
Vlastně ty, kteří ještě mají  
pocit, že jsou na nějakých  
seznamech těch, po kterých se  
pátra, tak jsou opravdu velmi  
opatrní. Bůj to se mnou  
třeba nechtěl mluvit vůbec, a nebo  
pod skrytou identitou.  
A myslím, že to je právě  
ten problém, že nikdo neví, co by je čekal,  
kdyby se do ruska vrátili. Na ten seznám  
nežádoucích osobec se dostávají  
spíše třeba opoziční  
politici nebo opoziční novináři.  
Tí vědí, že  
je přímo hledají  
ruské tajné složky u těch  
bojáků, prostě není zivné,

co by je čekalo, a na kterých se  
znamech mohou být.  
A ty příběhy, co může  
potkat ruskou opoziční novinářku  
nebo aktivistku, to  
jsou příběhy, které jsme i nedávno  
přinesli, není to nic hezkého.  
Taky na moc díky za tvůj  
čas a za tvé vyprávění.  
Já děkuju a přijmu hezký den  
to by je i posluchaču.  
Tohle už je všechno z Vinohradské  
2012 z pravodajského  
podkástu českého rozhlasu.  
Dnes s Anou Košlerovou  
mou kolegíní z webu i rozhlasce Z,  
která se od začátku ruské invaze  
na Ukraínu věnuje příběhům  
rusu, kteří s válkou nesouhlasí  
a nechtějí sloužit v Putinově  
armádě. Tentokrát jsme se bavili  
o organizaci, která pomáhá  
ruským bojákům, kteří  
chtějí desertovat.  
Vinohradská 2012  
zavináč rozhlasce  
a to je náš e-mail určitě  
dobře znáte. Kdyby vás napadlo  
téma poznámka cokoli  
tak nám pište, budeme rádi  
a budeme rádi, když nás budete i dál poslouchat  
ať už budete, kde koli  
jsme ve všech podkástových aplikacích  
i na webu rozhlasce Z  
a taky ve vysílání  
českého rozhlasu Plus.  
Na slyšenou zítra!